

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน รวมไปถึงการจัดการทางด้านโลจิสติกส์ และทำการวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์ขาออกของผู้ประกอบการ ที่มีการดำเนินงาน โดยจะแบ่งตามกิจกรรมที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการโลจิสติกส์ ในการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูลได้มีการนำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้อ้างอิงเพื่อเป็นหลักในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับโลจิสติกส์(Logistics) แนวคิดระบบต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity Based Costing) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

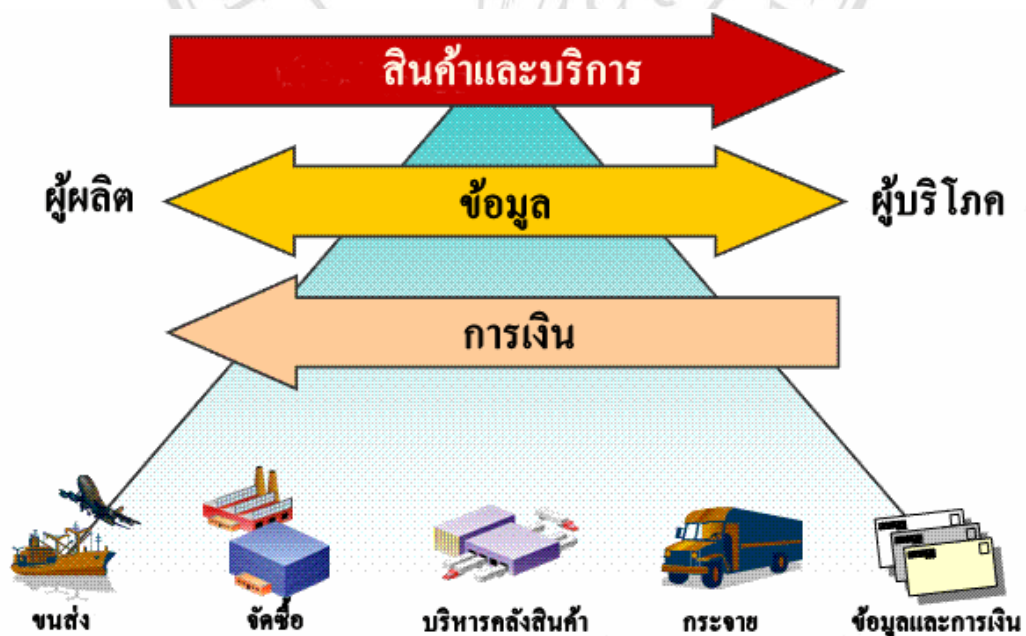
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับโลจิสติกส์

โลจิสติกส์ (Logistics) เป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับช่องทางการจัดจำหน่าย เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการจากผู้ผลิตไปถึงมือผู้บริโภค รวมทั้งขั้นตอนการเตรียมวัตถุดิบและการเก็บรักษาสินค้าคงคลังอีกด้วย หรือพูดง่ายๆว่า โลจิสติกส์ คือการนำสินค้าและบริการที่ลูกค้าต้องการ ไปยังสถานที่ที่ถูกต้องในเวลาที่เหมาะสม สร้างความพอใจสูงสุดให้ลูกค้าโดยที่กิจการจะได้รับผลกำไรหรือประหยัดค่าใช้จ่าย เนื่องจากการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพนั่นเอง

ในขณะที่ ทวีศักดิ์ (2550) ได้สรุปว่า โลจิสติกส์ คือการออกแบบและการจัดการระบบการควบคุมการเคลื่อนย้ายหรือการไหลของสินค้าและข้อมูลจากต้นทางมายังบริษัท และออกจากบริษัท ไปยังลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หรือ การเคลื่อนย้ายพัสดุและข้อมูลตั้งแต่วัตถุดิบไปจนเป็นสินค้าสำเร็จรูป จากต้นทางไปยังปลายทางจนถึงผู้บริโภค โดยมีการประสานงานแต่ละขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยโลจิสติกส์จะครอบคลุมกิจกรรม และกระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าทั้งหมดทุกระดับและขั้นตอนการปฏิบัติการ โดยวิธีการเชิงระบบ ซึ่งบริษัทจะทำการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ของระบบสินค้าภายในบริษัทด้วยกัน แทนที่จะแยกปฏิบัติแต่ละกิจกรรมอย่างที่เคยทำมาและยอมรับการติดต่อและประสานงานระหว่างบริษัทและและองค์กรภายนอก นอกจากนี้โลจิสติกส์จะถูกมองอย่างเป็นระบบและกระบวนการที่มีความต่อเนื่องเสมือนแม่น้ำที่ไหลผ่านภูมิประเทศที่แตกต่างกันไป ความแตกต่างของพื้นที่ภูมิประเทศ จึงไม่ใช่จุดสำคัญ แต่ความสำคัญอยู่ที่การไหลของน้ำ ที่จำลองในรูปแบบจำลองห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Modeling) ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงกระบวนการไหลกันเป็นลูกโซ่

The Council of Logistics Management (CLM) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548) ซึ่งเป็นองค์กรทางวิชาชีพทางด้านโลจิสติกส์ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้คำนิยามของโลจิสติกส์ว่า โลจิสติกส์ หมายถึง กระบวนการวางแผน การดำเนินงาน และการควบคุมการเคลื่อนย้ายทั้งไปและกลับ การเก็บรักษาสินค้า บริการ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการผลิตไปสู่จุดสุดท้ายของการบริโภคเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า

กมลชนก และคณะ(2547) ให้ความหมายของการจัดการด้านโลจิสติกส์ว่า เป็นกระบวนการในการวางแผนดำเนินการ และควบคุมประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเคลื่อนย้าย การจัดเก็บสินค้า บริการ และสารสนเทศจากจุดเริ่มต้น ไปยังจุดที่มีการใช้งาน โดยมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภครวมถึงกระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการทั้งภาคการผลิตและภาคการบริการ นอกจากนี้เรายังต้องพิจารณาถึงการจัดการขั้นสุดท้าย/การจัดการแปรสภาพหรือการนำสินค้ากลับมาใช้ เนื่องจากโลจิสติกส์มีขอบข่ายของความรับผิดชอบที่สูงขึ้น เช่น การจัดการหีบห่อวัตถุดิบเมื่อส่งสินค้าถึงจุดหมายปลายทางแล้ว และการกำจัดอุปกรณ์เก่าที่ไม่ใช้แล้ว เป็นต้น ดังนั้นโลจิสติกส์ จึงประกอบด้วยรายละเอียดตามภาพที่ 2.1 (กรีน โลจิสติกส์, 2553)

ภาพที่ 2.1 การจัดการโลจิสติกส์

ที่มา : คัดแปลงจาก กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 2550

1) การไหลของวัตถุดิบ (Materials flows) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ต่างๆ วัตถุดิบ การจัดส่ง และอื่นๆ แนวความคิดของ materials flows รวมทั้ง การจัดส่ง การขนส่ง การรับ การจัดเก็บ และการเอาออกมาใช้ระหว่างโรงงานและระหว่างสายการผลิตภายในโรงงาน

2) การไหลของสารสนเทศ (Information flows) หมายถึงการประมวลผลรายการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับความต้องการ การจัดส่ง การสั่งของ การส่งคืน และ ตารางเวลา (schedule)

3) การไหลทางบัญชี (Financial flows) หมายถึง การโอนเงิน การจ่ายเงิน การอนุมัติ ตารางการจ่ายเงิน การจ่ายเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ และเครดิตที่สัมพันธ์กับข้อมูล ซึ่งเป็นผลมาจากการเคลื่อนที่ของสินค้าและข้อมูล

2.1.1 กิจกรรมโลจิสติกส์ (Logistic Activities)

กิจกรรมต่าง ๆ ในระบบโลจิสติกส์ ประกอบด้วยสองส่วนหลัก คือ ส่วนแรก เป็นระบบสินค้าและข้อมูลที่ไหลเข้ามายังบริษัทหรือโรงงาน เพื่อนำมาใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อการผลิตสินค้า เรียกว่า การจัดการพัสดุหรือวัตถุดิบ (Material Management หรือ Physical Supply) และส่วนที่สอง เกิดขึ้นเมื่อผู้ผลิตทำการผลิตสินค้าเสร็จแล้วและสินค้าไหลออกจากบริษัทหรือโรงงานไปยังลูกค้า เรียกว่า การจัดการการกระจายสินค้า (Physical Distribution Management) ดังในภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 องค์ประกอบและกิจกรรมโลจิสติกส์

ที่มา : ดัดแปลงจาก Ballou H, 1992

ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยในระบบการจัดการโลจิสติกส์ต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดการพัสดุหรือวัตถุดิบ (Physical Supply) ประกอบด้วยกิจกรรม

- การจัดหา (Sourcing) เป็นกิจกรรมที่ใช้ในการจัดหาวัสดุชิ้นส่วนทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งอาจจะมีผู้ผลิตสินค้าและจัดส่งสินค้า (Supplier) รายเดียวหรือหลายราย โดยการจัดหาคือกระบวนการและขั้นตอนที่บริษัทนำมาใช้เพื่อจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการผลิตสินค้าและบริการ ดังนั้นการจัดหาจึงมีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตและคุณภาพของการให้บริการ การจัดหาวัตถุดิบจึงต้องวางแผนอย่างรอบคอบและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้โดยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหารระดับสูง ทั้งนี้ควรคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกผู้จัดส่งสินค้า เช่น คุณภาพวัตถุดิบ ความมั่นใจด้านแหล่งจัดหาและต้นทุนของวัตถุดิบ เป็นต้น การจัดหาจะเป็นกระบวนการที่จัดหาแหล่งวัตถุดิบที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการ ซึ่งธุรกิจอาจจะเลือกผู้จัดส่งสินค้าได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น โฆษณา วารสารและหนังสือ แล้วนำข้อมูลต่าง ๆ มาทำการเปรียบเทียบคุณภาพ ราคา และบริการ

- การจัดซื้อ (Purchasing) เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยแนวทางการจัดซื้อสินค้าหรือวัตถุดิบจะพิจารณาที่มูลค่าและประเภทของสินค้า เช่น การทำสัญญาจัดซื้อระหว่างโรงเรียนและผู้จำหน่ายนม ราคาของนมชนิดพาสเจอร์ไรซ์ หรือนมยูเอชที

- การขนส่งขาเข้า (Inbound Transport) มีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจและความสามารถในการแข่งขัน รูปแบบของการขนส่งประกอบด้วยทางถนน ทางรถไฟ ทางน้ำ ทางท่อและทางอากาศ การขนส่งแต่ละแบบมีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกัน

- การรับและการเก็บรักษาสินค้า (Receiving and Storage) เมื่อขนส่งวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนมายังโรงงาน พนักงานจะทำการตรวจสอบสินค้าในด้านคุณภาพและจำนวนว่าถูกต้องตามที่ตกลงซื้อหรือตามหลักฐานการขนส่ง เมื่อมีการตรวจรับแล้วจะเก็บรักษาในสถานที่ที่เหมาะสม ซึ่งการจัดเก็บสินค้าขาเข้าต้องคำนึงถึงปริมาณและความถี่ของการใช้ ถ้าใช้บ่อยต้องเก็บไว้ในที่ที่มีการเคลื่อนย้ายได้ง่าย

- การจัดการสินค้าคงคลังวัตถุดิบ (Raw Material Inventory Management) วัตถุดิบหรือชิ้นส่วนเพื่อใช้ในการผลิต การมีสินค้าคงคลังก็เพื่อให้การผลิตดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การจัดเก็บสินค้าจะขึ้นอยู่กับปัจจัย เช่น แหล่งวัตถุดิบ ปริมาณการใช้ และวิธีการขนส่ง เป็นต้น

2. การกระจายสินค้า (Physical Distribution) ประกอบด้วยกิจกรรม

- การประมวลคำสั่งซื้อ (Order Processing) การจัดการคำสั่งซื้อเป็นจุดแรกที่ลูกค้าสอบถามและสั่งซื้อ ซึ่งลูกค้าอาจจะทำการสั่งซื้อสินค้าโดยใช้โทรศัพท์ อีเมล โทรสาร หรือการส่งเอกสาร

ผ่านระบบอีดีไอ (Electronic Data Interchange ;EDI) เมื่อได้รับคำสั่งซื้อแล้ว ก็ต้องทำการตรวจสอบความถูกต้องและรับคำสั่งซื้อไว้ และแจ้งลูกค้าว่ามีสินค้าพร้อมและเวลาส่งมอบสินค้า

- การจัดการสินค้าคงคลัง (Finishing Goods Inventory Management) คือ การเชื่อมโยงระหว่างการวางแผนกับการปฏิบัติการ บทบาทของการจัดการสินค้าคงคลังคือการวางแผนความต้องการสินค้า ที่จะเก็บสต็อกไว้และการจัดการสินค้าที่สต็อกไว้ รวมถึงการจัดการส่งสินค้าให้กับลูกค้า ขั้นตอนการดำเนินงานประกอบด้วยว่าจะมีสินค้าคงคลังอยู่ ณ ที่ใดบ้าง เมื่อใดจะส่งสินค้ามาเติมสินค้าคงคลังที่ลดลงและในปริมาณเท่าใด

- คลังสินค้า (Warehousing) เป็นสถานที่จัดเก็บสินค้าก่อนที่จะส่งมอบไปให้ลูกค้า โดยมีหน้าที่ในการรวบรวมจากโรงงานต่าง ๆ เพื่อส่งให้ลูกค้า โดยคลังสินค้าอาจจะใช้เป็นสถานที่ผสมหรือปรุงแต่งสินค้าและยังมีส่วนในการสนับสนุนกิจกรรมด้านการผลิตและการตลาดอีกด้วย โดยคลังสินค้าอาจมีหลายรูปแบบ เช่น ศูนย์กระจายสินค้า (Distribution Center ; DC) หรือการจัดส่งแบบ Cross Docking เป็นต้น

- การเคลื่อนย้ายพัสดุ (Material Handling) เป็นกิจกรรมหนึ่งของการให้บริการคลังสินค้า เป็นการเคลื่อนย้ายพัสดุในระยะสั้น คือการเคลื่อนย้ายสินค้า เข้า ออกจากคลังสินค้า ซึ่งจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับความปลอดภัย ประสิทธิภาพ และความเสียหายของสินค้า

วัตถุประสงค์ของการจัดการ คือเพื่อ

- ลดระยะทางการเคลื่อนย้ายให้ได้มากที่สุด
- ลดจำนวนครั้งการเคลื่อนย้าย
- แก้ไขกระบวนการที่เป็นคอขวดให้มีการไหลได้ดีขึ้น
- ลดการขนถ่ายให้มากที่สุดเพื่อการประหยัดแรงงานและค่าใช้จ่าย

- การบรรจุหีบห่อ (Packaging) มีความสำคัญต่อระบบโลจิสติกส์ด้านค่าใช้จ่ายและความปลอดภัยในตัวสินค้า ค่าใช้จ่ายหีบห่อก็คือ วัสดุที่ใช้บรรจุ วิธีในการบรรจุหีบห่อ จะใช้เครื่องจักรหรือทำด้วยมือและการกำจัดวัสดุบรรจุภัณฑ์ นอกจากนี้การบรรจุจะต้องมีการสื่อสารหรือการถ่ายทอดข้อมูล เช่น ผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์ เลขหมายสินค้า ซึ่งใช้ทำการติดตามสินค้า เป็นต้น และยังมีบทบาทในระบบโลจิสติกส์ที่บอกวิธีการเคลื่อนย้ายและความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับสินค้า เช่น สินค้าแตกหักง่าย การวางซ้อน เป็นต้น

- การขนส่งสินค้าขาออก (Outbound Transport) มักเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ซึ่งจะส่งให้กับลูกค้าหรือเก็บไว้ตามคลังสินค้าหรือศูนย์กระจายสินค้า เป็นการนำสินค้าไปใกล้ลูกค้าหรือผู้บริโภค เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ในเวลาที่ลูกค้าต้องการ

- การบริการลูกค้า (Customer Service) ความสำเร็จของธุรกิจขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริการลูกค้า ทั้งนี้เป้าหมายของลูกค้าที่เป็นองค์กรธุรกิจคือกำไร ส่วนเป้าหมายของผู้บริโภคคือความพึงพอใจในบริการ ดังนั้นลูกค้าแต่ละรายก็มุ่งให้ได้มูลค่าเพิ่มจากการใช้บริการที่มีประสิทธิภาพหรือมีค่าใช้จ่ายต่อการบริการลูกค้าที่ดีเยี่ยมจะเพิ่มมูลค่าให้กับทุกฝ่ายในระบบโลจิสติกส์

นอกจากนี้ การติดต่อสื่อสารทางด้าน โลจิสติกส์ (Logistics Communications) ที่มีประสิทธิภาพภายในองค์กร ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งมีผลต่อความสำเร็จขององค์กร การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการตัดสินใจต่าง ๆ สามารถทำได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น การสื่อสารที่ประสิทธิภาพขององค์กรควรจะมีลักษณะดังนี้

- มีการสื่อสารระหว่างองค์กร ซัพพลายเออร์ และลูกค้า
- มีการสื่อสารระหว่างหน่วยงานภายในองค์กร โดยเฉพาะฝ่ายการบัญชี การตลาด ฝ่ายผลิต
- มีการสื่อสารระหว่างกิจกรรมโลจิสติกส์
- มีการสื่อสารกันในหน่วยงานย่อย เช่น ฝ่ายขายกับฝ่ายบริการลูกค้าในฝ่ายการตลาด

2.1.2 กิจกรรมโลจิสติกส์หลัก และกิจกรรมโลจิสติกส์สนับสนุน

หากเราแบ่งกิจกรรมโลจิสติกส์ใน 2.1.1 ออกเป็นกลุ่ม เราสามารถแบ่งกิจกรรมต่างๆ ได้ 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุน

กิจกรรมหลักในกระบวนการไหลของสินค้าตามแนวคิดของโลจิสติกส์ คือ กิจกรรมที่มีความสำคัญ และมีผลกระทบต่อต้นทุนและการให้บริการของสินค้ามากที่สุด ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรมด้วยกัน คือ

- การขนส่ง
- การจัดการสินค้าคงคลัง
- กระบวนการสั่งซื้อ

กิจกรรมสนับสนุนในกระบวนการไหลของสินค้าตามแนวคิดของโลจิสติกส์ คือ กิจกรรมที่มีส่วนใน กระบวนการกระจายสินค้า และเป็นกิจกรรมที่สนับสนุนให้งานของกิจกรรมหลักดำเนินไปได้สะดวก ได้แก่

- การจัดการด้านคลังสินค้า
- การยกขน การหีบห่อ
- การจัดซื้อจัดหา
- การจัดตารางผลิตภัณฑ์
- การจัดการด้านข้อมูล

2.1.3 ระบบต้นทุนฐานกิจกรรม

ระบบต้นทุนกิจกรรม (Activity Based Costing: ABC) คือ เครื่องมือที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดจากการแสดงต้นทุนในระบบบัญชีแบบเดิมที่บิดเบือนจากความเป็นจริง (Kaplan และ Cooper, 1988) การทำบัญชีแบบเดิมมีวิธีการรวบรวมข้อมูลตามมาตรฐาน GAAP (Generally Accepted Accounting Principles) ซึ่งเหมาะกับการแสดงผลประกอบการให้บุคคลภายนอกทราบ จุดประสงค์สำคัญของ ABC คือ การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในการเข้าใจพฤติกรรมต้นทุน (Cost Behavior) ทั้งหมดที่เกิดขึ้นภายในองค์กร ทำให้ทราบว่าอะไรที่เป็นปัจจัยที่ทำให้ต้นทุนกิจกรรมต่างๆ เพิ่มขึ้นหรือลดลง โดยการระบุกิจกรรมขององค์กร ต้นทุนกิจกรรม และตัวผลักดันต้นทุน (Cost Driver) อันจะเป็นประโยชน์ต่อการคำนวณต้นทุนการผลิตหรือบริการ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพทางด้านต้นทุนและการพัฒนากิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อลดความสูญเปล่าหรือกิจกรรมที่ไม่เพิ่มคุณค่า

ความสำคัญของการบัญชีต้นทุนฐานกิจกรรม (อนรรักษ์, 2548)

การบัญชีต้นทุนฐานกิจกรรม กระตุ้นให้ผู้บริหารให้ความสนใจกับการบริหารกิจกรรมและต้นทุนโดยให้ข้อมูลที่สำคัญแก่ผู้บริหารอันเป็นประโยชน์ ดังนี้

1. การคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ ผู้บริหารต้องการข้อมูลต้นทุนผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น การตั้งราคาผลิตภัณฑ์ การออกแบบหรือการปรับเปลี่ยนแบบผลิตภัณฑ์ การยกเลิกผลิตภัณฑ์ เป็นต้น ข้อมูลต้นทุนผลิตภัณฑ์จะถือว่ามีความถูกต้องหากข้อมูลนั้นสะท้อนถึงกระบวนการผลิตหรือความยากง่ายในการผลิตผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด หากข้อมูลต้นทุนผลิตภัณฑ์มีความถูกต้องมากขึ้นเท่าไร การตัดสินใจของผู้บริหารก็ย่อมมีความผิดพลาดลดลง และยังส่งผลให้ผู้บริหารสามารถประเมิน และมีข้อมูลที่ใช้กำหนดสัดส่วนในการผลิตผลิตภัณฑ์และส่วนของตลาดเป็นไปอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. การบริหารเงินสดและสภาพคล่องทางการเงิน เงินสดและสภาพคล่องทางการเงินถือว่ามีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากำไรทางบัญชี ในสถานการณ์ที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง มีความเสี่ยงและความไม่แน่นอนสูงดังเช่นที่เป็นอยู่ในขณะนี้ เงินสดและสภาพคล่องทางการเงินนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยให้กิจการสามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นอย่างไม่คาดฝัน อีกทั้งสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และสามารถนำเงินทุนที่มีอยู่อย่างจำกัด ไปลงทุนในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากรายจ่ายในการลงทุนระยะสั้น เช่น ยอดขายที่เพิ่มขึ้นหรือต้นทุนที่ลดลงโดยไม่พิจารณาถึงความพร้อมของเงินทุนและต้นทุน

ของการถือเงินสดไว้ในมือ ตลอดจนกิจกรรมที่ทำให้ต้นทุนของกิจการเพิ่มสูงขึ้นโดยไม่จำเป็น เช่น งานระหว่างทำ ทั้งนี้เพียงเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาสินค้าขาดมือและการปรับปรุงคุณภาพสินค้า

3. การควบคุมต้นทุน ความเป็นเลิศของกิจการส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ผู้บริหารได้รับข้อมูลต้นทุนที่ถูกต้องอันเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับการบริหารกิจกรรม เพื่อลดความสูญเปล่าให้เหลือน้อยที่สุดหรือให้หมดไป การทำกิจกรรมควรมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร การออกแบบผลิตภัณฑ์จะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้บริโภคจะได้รับเป็นสำคัญ สินค้าหรือบริการจะต้องได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้า มาตรฐานนี้ควรจะเทียบเคียงได้หรือเหนือกว่าสินค้าหรือบริการในอุตสาหกรรมประเภทเดียวกัน

4. การตัดสินใจ ข้อมูลต้นทุนผลิตภัณฑ์จะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการตั้งราคาผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การยกเลิกผลิตภัณฑ์ ผู้บริหารมักตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลต้นทุนที่ไม่ได้มาจากระบบการบริหารต้นทุนกิจกรรม เพราะเข้าใจว่าจะได้รับข้อมูลไม่ทันต่อเวลาและไม่เหมาะสมต่อการที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจ และเป็นเพียงตัวเลขที่จัดทำขึ้น โดยสมมติฐานว่า กิจกรรมสนับสนุนการผลิตสัมพันธ์กับปริมาณการผลิต อีกทั้งค่าใช้จ่ายของแผนกต่าง ๆ ที่มีลักษณะเหมือนกันจะนำมารวมเป็นยอดเดียว โดยไม่ได้คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายของแผนกกับตัวผลิตภัณฑ์

5. การเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ผู้บริหารของหลายกิจการใช้ข้อมูลต้นทุนกิจกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมของพนักงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบการและเพื่อลดต้นทุนต่าง ๆ เช่น กิจการบางแห่งใช้ข้อมูลต้นทุนกิจกรรมในการลดจำนวนชิ้นส่วนในการผลิตสินค้า โดยออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ช่วยให้งานวิศวกรรมและการควบคุมวัตถุดิบลดลง และใช้จำนวนชิ้นส่วนเป็นตัวผลักดันต้นทุนกิจกรรม เช่น กิจกรรมการจัดซื้อชิ้นส่วน การนำชิ้นส่วนเข้าเก็บในคลัง การตรวจรับชิ้นส่วน เป็นต้น ทำให้มีการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่โดยลดชิ้นส่วนบางประเภทลง เพราะการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้ชิ้นส่วนที่ใช้ได้กับผลิตภัณฑ์เพียงไม่กี่ชนิดในปริมาณน้อย นอกจากจะทำให้ผลิตภัณฑ์มีต้นทุนต่อหน่วยสูงกว่าผลิตภัณฑ์ที่ใช้ชิ้นส่วนที่ใช้ได้กับผลิตภัณฑ์ทั่วไปแล้ว ยังทำให้ต้นทุนของการผลิตสูงขึ้นโดยไม่จำเป็น อย่างไรก็ตาม การใช้จำนวนชิ้นส่วนเพียงอย่างเดียวเป็นตัวผลักดันต้นทุนกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้ต้นทุนผลิตภัณฑ์บิดเบือนไปจากความเป็นจริง เนื่องจากต้นทุนกิจกรรมบางอย่างไม่ได้ผันแปรตามจำนวนชิ้นส่วน ทำให้การตัดสินใจของผู้บริหารผิดพลาด เพราะการใช้จำนวนชิ้นส่วนเพียงอย่างเดียวเป็นตัวผลักดันต้นทุนไม่ได้คำนึงถึงความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลระหว่างกิจกรรมอื่น ๆ กับจำนวนชิ้นส่วน

6. การสร้างความเป็นเลิศแก่กิจการ การบัญชีต้นทุนกิจกรรมมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเป็นเลิศของกิจการโดยการให้ข้อมูลต้นทุนผลิตภัณฑ์ที่มีความถูกต้องใกล้เคียงความเป็นจริง ซึ่งจะประโยชน์แก่ผู้บริหารในประเด็นต่อไปนี้

- 1) การปรับปรุงโครงสร้างต้นทุนและพัฒนากิจการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 2) การประเมินส่วนผสมของผลิตภัณฑ์ ส่วนผสมของบริการ การเข้าใจความเกี่ยวเนื่องและความสัมพันธ์กันในระหว่างกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสม จะช่วยเพิ่มความความสามารถในการหาทำกำไรในระยะยาวของกิจการ
- 3) การลดความสูญเปล่าให้หมดไปจะช่วยให้ผู้บริหาร มองเห็นถึงศักยภาพขององค์กรในการลดต้นทุนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เมื่อมีการนำข้อมูลต้นทุนกิจกรรมไปใช้ร่วมกับข้อมูลที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพ ข้อมูลเกี่ยวกับของคงเหลือ ข้อมูลเกี่ยวกับอัตราการเพิ่มผลผลิต และข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงาน การบริหารงานจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ข้อมูลกิจกรรมจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานและเพิ่มกำไรให้แก่อกิจการอย่างต่อเนื่อง

ความแตกต่างระหว่างการบัญชีต้นทุนกิจกรรมและการบัญชีต้นทุนแบบเดิม

การปันส่วนต้นทุนตามระบบเดิมจะประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

1) ค่าใช้จ่ายจะถูกจัดเข้าสู่กลุ่มต้นทุนต่างๆ (Cost Pools) ตามเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งที่ผู้วางระบบเห็นว่าเหมาะสม (ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารในการประเมินผลการปฏิบัติงานผู้รับผิดชอบกลุ่มต้นทุนนั้น ๆ)

2) ค่าใช้จ่ายการผลิตซึ่งสะสมอยู่ในแต่ละกลุ่มต้นทุนจะถูกปันส่วนเข้าสู่ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องโดยใช้สิ่งที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการผลิต เช่น ชั่วโมงเครื่องจักร ชั่วโมงแรงงานทางตรง จะพบว่าค่าใช้จ่ายบางชนิดไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับปริมาณการผลิตเลย เช่น ค่าใช้จ่ายในการเตรียมการผลิต ค่าขนย้ายวัตถุดิบ ดังนั้น การใช้สิ่งที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการผลิต จึงไม่เป็นการถูกต้องระบบบัญชีต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity Base Costing : ABC) จึงได้ถูกนำมาปรับใช้กับระบบการปันส่วนค่าใช้จ่ายในการผลิตโดยระบบต้นทุนฐานกิจกรรมเป็นระบบการใช้ทรัพยากรขององค์กรไปในกิจกรรมต่าง ๆ โดยจะแบ่งการบริหารออกเป็นกิจกรรมต่าง ๆ โดยที่ต้นทุนกิจกรรมจะมีการปันส่วนเข้าสู่ Cost Object นั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์ บริการ ลูกค้า หรือโครงการตามปริมาณการใช้กิจกรรมของ Cost Object เป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังถือว่ากิจกรรมสนับสนุนต่าง ๆ เกิดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ ดำเนินไปตามปกติ ขั้นตอนของการปันส่วนต้นทุนฐานกิจกรรมเป็นดังนี้

2.1 ปันส่วนต้นทุนตามรหัสบัญชี หรือตาม Cost Element เข้าสู่กิจกรรม ต้นทุนใดเกิดขึ้นจากกิจกรรมเพียงกิจกรรมเดียวก็จะระบุเข้าสู่กิจกรรมนั้น ๆ โดยตรง แต่ถ้าต้นทุนนั้นเกิดจากหลายกิจกรรมด้วยกัน ต้องมีการปันส่วนต้นทุนดังกล่าวเข้าเป็นต้นทุนของกิจกรรม โดยใช้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่ง หากไม่สามารถปันส่วนบางรายการเข้าสู่กิจกรรมต่าง ๆ ได้ จะต้องใช้ดุลยพินิจส่วนตัวเข้าช่วย และหากทราบความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องได้อย่างชัดเจน เกณฑ์ที่ใช้เป็นฐานในการปันส่วนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เข้าสู่กิจกรรมดังกล่าวจะเรียกว่าตัวผลักดันทรัพยากร (Resource Driver)

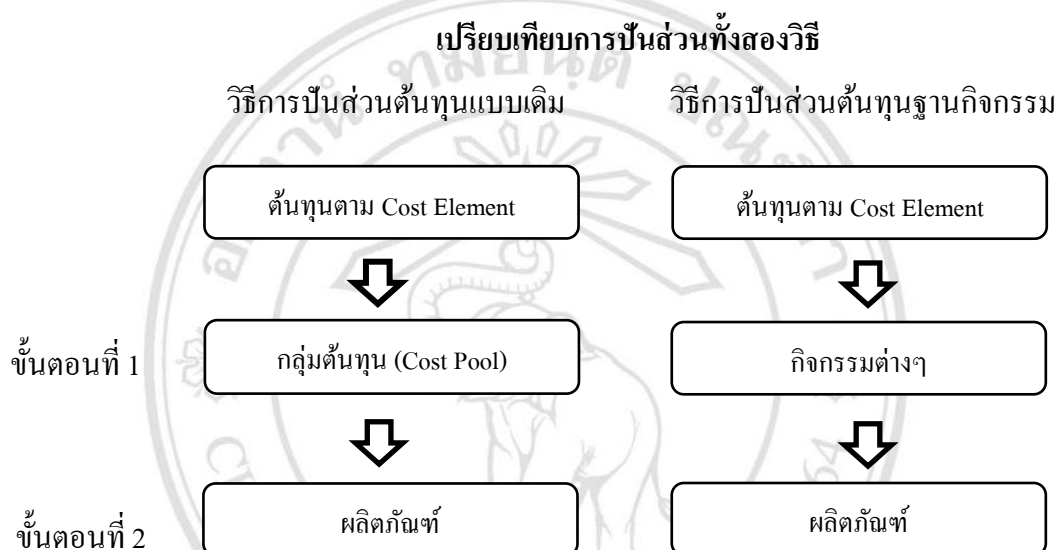
2.2 ปันส่วนต้นทุนกิจกรรมต่าง ๆ เข้าสู่ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องโดยใช้อัตราต้นทุนกิจกรรมต่อหน่วยของตัวผลักดัน (Cost per Driver) เป็นเกณฑ์ในการคำนวณ เช่น ค่าใช้จ่ายในการปรับเปลี่ยนแบบของผลิตภัณฑ์ หรือค่าใช้จ่ายในการเตรียมการผลิต จะถูกปันส่วนเข้าสู่ผลิตภัณฑ์โดยใช้จำนวนครั้งของการปรับเปลี่ยนงานวิศวกรรมหรือจำนวนครั้งของการเตรียมการผลิต ดังนั้นผลิตภัณฑ์ที่มีการปรับเปลี่ยนงานวิศวกรรมบ่อยก็จะรับค่าใช้จ่ายดังกล่าวไปมากกว่าผลิตภัณฑ์อื่น

จะเห็นว่าการปันส่วนค่าใช้จ่ายการผลิตแบบเดิมกับแบบฐานกิจกรรมจะไม่แตกต่างกันเท่าไรนัก เนื่องจากใช้ 2 ขั้นตอนเช่นกัน แต่แตกต่างกันในแง่ ระบบต้นทุนฐานกิจกรรม ต้นทุนตาม Cost Element จะปันส่วนเข้าสู่ต้นทุนกิจกรรมต่าง ๆ (Activity Cost Pools) เป็นลำดับแรก ไม่ใช่ปันส่วนเข้าสู่กลุ่มต้นทุนต่าง ๆ (Cost Pools) ตามระบบเดิม นอกจากนี้ในขั้นที่ 2 ต้องทำการระบุตัวผลักดันต้นทุนของแต่ละกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การคำนวณต้นทุนต่อหน่วยของตัวผลักดันต้นทุน (Cost Driver Rate) ซึ่งจะมีจำนวนตัวผลักดันมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับจำนวนกิจกรรมที่ระบุขึ้น และเมื่อคูณ Cost Driver Rate ด้วยปริมาณของตัวผลักดันกิจกรรมที่แต่ละผลิตภัณฑ์ใช้ไปในแต่ละกิจกรรม และรวมผลคูณเข้าด้วยกัน ก็จะได้ค่าใช้จ่ายในการผลิตสินค้าแต่ละชนิด และเมื่อนำต้นทุนที่ได้ไปรวมกันต้นทุนทางตรงอื่นของสินค้า ก็จะได้ต้นทุนรวมของสินค้าในที่สุด

ในส่วนของการปันส่วนแบบเดิมนั้น ค่าใช้จ่ายในการผลิตที่สะสมอยู่ตามกลุ่มต้นทุนต่าง ๆ มักจะปันส่วนเข้าสู่ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ โดยใช้สิ่งที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการผลิต เนื่องจากระบบบัญชีต้นทุนแบบเดิมนั้นที่ตัวผลักดันและปริมาณการผลิตเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดต้นทุน ส่วนระบบต้นทุนฐานกิจกรรมจะเน้นการบริหารงานโดยแบ่งออกเป็นกิจกรรมต่าง ๆ และถือว่ากิจกรรมเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดต้นทุน ส่วนผลิตภัณฑ์หรือบริการเป็นสิ่งที่ใช้กิจกรรมอีกทีหนึ่ง ซึ่งข้อแตกต่างพอสรุปได้ 2 ประการ

1) ระบบต้นทุนฐานกิจกรรมจะกำหนดกลุ่มต้นทุนในรูปของกิจกรรม (Activity Cost Pool) มากกว่าจะกำหนดในรูปของกลุ่มต้นทุน (Cost Pool)

2) ตัวผลักดันกิจกรรมหรือตัวผลักดันต้นทุน (Activity or Cost Driver) ซึ่งใช้เป็นฐานในการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์จะมีโครงสร้างแตกต่างไปจากฐานในระบบเดิม ซึ่งในแต่ละกิจกรรมต้องมีการวิเคราะห์ว่าอะไรเป็นตัวผลักดันหรือเป็นสาเหตุสำคัญที่แท้จริงที่ทำให้ต้นทุนของกิจกรรมนั้น ๆ เปลี่ยนแปลงไป

ภาพที่ 2.3 เปรียบเทียบการปันส่วนบัญชีต้นทุนกิจกรรมและการบัญชีต้นทุนแบบเดิม
ที่มา : อนุรักษ์, 2548

ขั้นตอนการคำนวณต้นทุนกิจกรรม ABC (รุจิรัฐ และ คณะ, 2549 : 26-41)

ขั้นตอนการคำนวณต้นทุนกิจกรรม ABC แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์และกำหนดกิจกรรม โดยระบุกิจกรรมที่สำคัญที่เกิดขึ้นในสถานปฏิบัติงานเป้าหมายที่ทำการศึกษา โดยเริ่มจากการแบ่งกิจกรรมย่อยๆออกมาอย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงการใช้ทรัพยากรของแต่ละกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงเพื่อให้เกิดภาพรวมขององค์กร

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาต้นทุนกิจกรรมทั้งหมดจำแนกตามทรัพยากรที่ใช้ ต้นทุนของทรัพยากรที่ใช้ในการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งนั้นจะช่วยทำให้ทราบพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงต้นทุนของกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งช่วยในการกำหนดตัวผลักดันกิจกรรมภายใต้ระบบต้นทุนฐานกิจกรรมทั้งในด้าน

บุคลากร เครื่องจักร พื้นที่ และวัสดุสิ้นเปลือง โดยใช้ข้อมูลเอกสารทางบัญชี มาคำนวณแยกตามแต่ละปัจจัยเพื่อหาต้นทุนว่าแต่ละส่วนมีค่าใช้จ่ายเท่าไร ปัจจัยทุกชนิดที่ได้นำมาใช้เพื่อปฏิบัติการกิจกรรม โลจิสติกส์ภายในองค์กร เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดเกณฑ์การกระจายต้นทุน นำต้นทุนของทรัพยากรที่ได้ในแต่ละด้านตามขั้นตอนที่ 2 มากระจายตามแต่ละกิจกรรมและตามจำนวนครั้งที่ปฏิบัติงานจริงโดยไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่าควรกระจายต้นทุนทรัพยากรไปกิจกรรมใด เป็นจำนวนเท่าใด จำแนกเป็นกิจกรรมย่อยหรือกิจกรรมใหญ่ ตามความเหมาะสมของสภาพการณ์จริง หรืออาจต้องรวมกิจกรรมที่เหมือนหรือคล้ายกันเข้าด้วยกัน เนื่องจากไม่สามารถกระจายต้นทุนทรัพยากรลงไปในรายละเอียดได้ทุกกิจกรรม จะทำให้ได้ข้อมูลต้นทุนของกิจกรรมทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 4 คำนวณต้นทุนทั้งหมดของแต่ละกิจกรรม การนำข้อมูลที่ได้อีกมาคำนวณต้นทุนเป็นรายกิจกรรมจากขั้นตอนที่ 1 และต้นทุนของทรัพยากรที่ใช้ทั้งหมดในกิจกรรมที่ 2 และเกณฑ์การกระจายต้นทุนค่าใช้จ่ายทั้งหมดมาวิเคราะห์ตาม Input แต่ละตัว จากขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลมาวิเคราะห์คำนวณต้นทุนทั้งหมดของแต่ละกิจกรรม เมื่อรวมจำนวนต้นทุนจำแนกตามทรัพยากรที่ใช้ที่ได้กระจายไปตามแต่ละกิจกรรม ผลลัพธ์รวมที่ได้คือ ต้นทุนกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 5 การศึกษาปริมาณงานของแต่ละกิจกรรม การศึกษาปริมาณการปฏิบัติงานที่ได้ทำในกิจกรรมนั้นๆ ไปเท่าใด เก็บรวบรวมข้อมูลปริมาณการปฏิบัติงานของแต่ละกิจกรรม จำนวนครั้งในการปฏิบัติการกิจกรรมตามเกณฑ์ในการใช้วัดปริมาณงานในแต่ละกิจกรรมจากการทำงานจริง เพื่อนำไปสู่การจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ขั้นตอนที่ 6 คำนวณต้นทุนต่อหน่วย เป็นขั้นตอนการคำนวณโดยการนำต้นทุนโดยรวมของแต่ละกิจกรรม มาหารด้วย ปริมาณการปฏิบัติงาน ผลลัพธ์ที่ได้ก็จะเป็น ต้นทุนกิจกรรมต่อหน่วย ดังสูตรต่อไปนี้

$$\text{ต้นทุนต่อหน่วย} = \frac{\text{ต้นทุนทั้งหมดของกิจกรรม}}{\text{ปริมาณการปฏิบัติงาน}}$$

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโลจิสติกส์และต้นทุนฐานกิจกรรม

การศึกษาการจัดการโลจิสติกส์ โดยทำการศึกษาเพื่อแบ่งแยกกิจกรรมโลจิสติกส์ ได้แก่ นออิน (2555) ทำการศึกษาการจัดการโลจิสติกส์ของธุรกิจปาล์มน้ำมันในอำเภอบางสะพานน้อย

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน 2) ลานเท และ 3) สหกรณ์ จากผลการศึกษาการจัดการโลจิสติกส์ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ลานเท และสหกรณ์การเกษตรบางสะพานน้อย จำกัด พบว่า กิจกรรมการจัดการโลจิสติกส์ของเกษตรกรแบ่งเป็น 3 กิจกรรม ได้แก่ (1) การติดต่อสื่อสารในการดำเนินงาน (2) การจัดการผลผลิตปาล์มน้ำมัน (3) การขนส่ง ส่วนกิจกรรมการจัดการโลจิสติกส์ของลานเทและสหกรณ์ฯ แบ่งออกเป็น 9 กิจกรรม ได้แก่ (1) การบริการลูกค้า (2) การพยากรณ์ความต้องการ (3) การติดต่อสื่อสารในการดำเนินงาน (4) การควบคุมสินค้าคงคลัง (5) การจัดการผลผลิตปาล์มน้ำมัน (6) การสนับสนุนอะไหล่และการบริการ (7) การจัดซื้อ/จัดหา (8) การขนส่ง (9) การเก็บรักษา ส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ของธุรกิจปาล์มน้ำมันในอำเภอบางสะพานน้อย ส่วนใหญ่อยู่ที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันเป็นหลัก โดยเกษตรกรมีต้นทุนโลจิสติกส์รวม เท่ากับ 0.8217 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 27.39 ของราคาขาย ผู้ประกอบการลานเท มีต้นทุนโลจิสติกส์รวม เท่ากับ 0.2652 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 9.14 ของราคาขาย และสหกรณ์การเกษตรบางสะพานน้อย จำกัด มีต้นทุนโลจิสติกส์รวม เท่ากับ 0.1290 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 3.23 ของราคาขาย

สุนทร(2555) ศึกษาการจัดการโลจิสติกส์เพื่อสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน: กรณีศึกษา บริษัท วี-เชิร์ฟ โลจิสติกส์ จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะการดำเนินการของ บริษัท วี-เชิร์ฟ โลจิสติกส์ จำกัด และวิเคราะห์การจัดการกิจกรรมโลจิสติกส์ที่สร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันของบริษัท วี-เชิร์ฟ โลจิสติกส์ จำกัด เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดรูปแบบการจัดการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า 1) รูปแบบและลักษณะการดำเนินธุรกิจโลจิสติกส์ของบริษัท วี-เชิร์ฟ โลจิสติกส์ จำกัด จัดเป็นผู้ให้บริการโลจิสติกส์แบบ 3PL (Third Party Logistics Provider) ที่เป็นเจ้าของสินทรัพย์ในการประกอบกิจกรรมทางโลจิสติกส์ที่รวบรวมหลากหลายบริการอย่างครบวงจร 2) กิจกรรมโลจิสติกส์ที่สร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันของบริษัท มีทั้งหมดทั้ง 11 กิจกรรม ซึ่งต่างก็มีส่วนช่วยสนับสนุน ให้บริษัทสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การเป็นผู้นำด้านต้นทุน การสร้างความแตกต่าง และการตอบสนองอย่างรวดเร็ว 3) แนวทางการกำหนดรูปแบบการจัดการ โลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพคือ จะต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในแต่ละปีตามสถานการณ์ของเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป มีการกำหนดลักษณะงานที่ชัดเจน เพื่อให้พนักงานทุกคนทำงานไปในทิศทางเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการเพื่อขจัดความซ้ำซ้อนของการทำงาน ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า การวิเคราะห์กิจกรรมโลจิสติกส์ที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของบริษัท วี-เชิร์ฟ โลจิสติกส์ จำกัด อย่างแรกคือ ปัจจัยด้านการบริการลูกค้า มีความเห็นด้วยมาก

ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.28 และปัจจัยเชิงกลยุทธ์ที่ทำให้ได้เปรียบทางการแข่งขันทั้ง 3 ด้าน มีการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ร้อยละ 42.5 และการสร้างความแตกต่างร้อยละ 40.3 โดยการเป็นผู้นำด้านต้นทุน ร้อยละ 34.8 มีความเห็นด้วยมากที่สุด ตามลำดับ ดังนั้น บริษัทฯจึงควรมีการจัดการกิจกรรมโลจิสติกส์ทุกกิจกรรมในหลายด้านควบคู่กันไป เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในทุกด้าน

วรรณมลและบุญทรัพย์ (2556) ศึกษาแนวทางการจัดการคลังข้าวเปลือก เพื่อการบริหารต้นทุนโลจิสติกส์ กรณีศึกษา: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พรหมพิรามชัยศิริ 2 ผลการศึกษา พบว่ากิจกรรมโลจิสติกส์องค์กร แบ่งออกเป็น 5 กิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมการให้บริการลูกค้าและกิจกรรมสนับสนุน กิจกรรมการบริหารคลังสินค้า กิจกรรมการจัดการวัตถุดิบ กิจกรรมการขนส่ง และกิจกรรมการจัดซื้อ และสามารถแตกรายละเอียดในศูนย์กิจกรรมหลักได้อีก 32 กิจกรรมรอง

สำหรับการศึกษาเพื่อจำแนกต้นทุน โลจิสติกส์ ได้แก่ นราพันธ์ (2555) ได้ทำการศึกษากระบวนการผลิต การตลาดและการจัดการโลจิสติกส์จากการดำเนินงานของผู้ประกอบการโรงสีข้าวอินทรีย์ โดยการประยุกต์ใช้แบบจำลองอ้างอิงมาตรฐานการดำเนินงาน SCOR Model (supply chain operation reference model) ในการวิเคราะห์จำแนกกิจกรรมโลจิสติกส์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการผลิตของโรงสีข้าวอินทรีย์ เพื่อคำนวณหาต้นทุนโลจิสติกส์จากการใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานของโรงสีข้าวในแต่ละกิจกรรม โดยอาศัยวิธีคำนวณต้นทุนฐานกิจกรรม (activity base costing) ซึ่งการวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์รวมของโรงสีข้าวทั้ง 2 ขนาด พบว่าโรงสีข้าวขนาดใหญ่มีต้นทุนโลจิสติกส์รวมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งมีความประหยัดต่อขนาดมากกว่าโรงสีขนาดกลางทั้ง 2 โรง โดยโรงสีข้าวขนาดกลางโรงที่ 1 และโรงสีข้าวขนาดกลางโรงที่ 2 มีต้นทุนโลจิสติกส์รวมโดยเฉลี่ยเท่ากับ 12 และ 20 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าต้นทุนโลจิสติกส์โดยเฉลี่ยรวมทั้ง 4 ส่วนที่ผู้ประกอบการโรงสีข้าวต้องเผชิญมีต้นทุนที่สูงที่สุด คือ ต้นทุนด้านการบริหารจัดการคิดเป็นร้อยละ 73.67 ต้นทุนด้านการขนส่งคิดเป็นร้อยละ 14.67 ต้นทุนด้านการจัดการคลังสินค้าและสินค้าคงคลัง คิดเป็นร้อยละ 8.00 และต้นทุนด้านการจัดหาปัจจัยการผลิตคิดเป็นร้อยละ 3.70 ซึ่งมีการใช้วิธีการศึกษาลำดับกับ ฟิสส์คัลด์ (2556) ซึ่งทำการศึกษา ต้นทุนโลจิสติกส์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวท่าพะเยาในจังหวัดพะเยา โดยรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มเกษตรกรจำนวน 24 ราย ผู้ประกอบการโรงสีและผู้ค้าปลีกอย่างละ 1 ราย ในจังหวัดพะเยาและเชียงราย เพื่อทราบถึงต้นทุนโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการข้าวท่าพะเยาในปีการผลิต 2553/2554 โดยแบ่งต้นทุนกิจกรรมโลจิสติกส์ออกเป็น 4 ส่วน คือ ต้นทุนการหาปัจจัยการผลิต ต้นทุนการดูแลคลังสินค้า ต้นทุนการเคลื่อนย้ายผลผลิต และต้นทุนการขนส่งสินค้า ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรตัวอย่างมีต้นทุนกิจกรรมโลจิสติกส์ทั้ง 4 กิจกรรมเท่ากับ 3,405.20 บาทต่อตัน หรือ ร้อยละ 21.09 ของต้นทุนการผลิต

ทั้งหมด โดยแบ่งเป็นกิจกรรมในการจัดหาและจัดซื้อ กิจกรรมการบริหารจัดการ กิจกรรมเก็บรักษา และกิจกรรมการขนส่ง เท่ากับ 131.99, 264.88, 1.85 และ 3,007.48 บาทต่อตัน ตามลำดับ หรือคิดเป็น ร้อยละ 0.81, 1.64, 0.01 และ 18.63 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด ตามลำดับ ซึ่งเป็นต้นทุนที่ค่อนข้างสูง ดังนั้นหากสามารถทำการลดต้นทุนโลจิสติกส์ได้โดยเฉพาะในส่วน of ต้นทุนการขนส่งก็จะทำให้ เกษตรกรมีผลตอบแทนจากการปลูกข้าวกำเเพ่มมากขึ้น สำหรับผู้ประกอบการโรงสี พบว่า ผู้ประกอบการโรงสีมีต้นทุนกิจกรรมโลจิสติกส์ทั้ง 4 กิจกรรม เท่ากับ 15,890 บาทต่อตัน คิดเป็นร้อยละ 24.4 ของต้นทุนการประกอบการ โดยแบ่งเป็นกิจกรรมในการจัดหาและจัดซื้อ กิจกรรมการบริหารจัดการ กิจกรรมเก็บรักษา และกิจกรรมการขนส่ง มีต้นทุนเท่ากับ 43.98, 138.89 , 0.00 และ 14,803.33 บาทต่อตัน ตามลำดับ หรือ ร้อยละ 0.07, 0.23, 0.00 และ 24.10 ของต้นทุนการผลิต ตามลำดับ ซึ่งเป็นต้นทุนที่สูง โดยต้นทุนการประกอบการโรงสีรวมเท่ากับ 61,391.00 บาทต่อตัน แต่สามารถจำหน่ายข้าวกำเเพ่มเขาในราคา 60,000.00 บาทต่อตัน หากสามารถทำการลดต้นทุน โลจิสติกส์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้นทุนในด้านการขนส่งที่สูงถึงร้อยละ 24.40 ของต้นทุนการผลิต ทั้งหมด จะส่งผลให้ผู้ประกอบการโรงสีได้รับผลตอบแทนที่ทำให้ไม่ขาดทุนในอนาคต ในส่วนของ ผู้ค้าปลีก มีกิจกรรมโลจิสติกส์ 2 กิจกรรม คิดเป็นต้นทุนเท่ากับ 0.25 บาทต่อกิโลกรัม หรือ ร้อยละ 0.31 ของต้นทุนการจัดการ โดยแบ่งเป็นกิจกรรมในการจัดหาและจัดซื้อมีต้นทุนเท่ากับ 0.14 บาทต่อ กิโลกรัม หรือ ร้อยละ 0.17 ของต้นทุน กิจกรรมเก็บรักษามีต้นทุนเท่ากับ 0.11 บาทต่อกิโลกรัม หรือ ร้อยละ 0.14 ของต้นทุนการจัดการ ซึ่งต้นทุนโลจิสติกส์ของผู้ค้าปลีกมีต้นทุนการจัดการผลิตภัณฑ์ข้าว กำที่ต่ำ เพราะผู้ค้าปลีกเพียงแต่ทำหน้าที่เพียงเป็นผู้รับฝากขาย

กฤษ (2555) ทำการศึกษาต้นทุนโลจิสติกส์ของโรงคัดบรรจุมูลนิธิโครงการหลวงหนองหอย โดยใช้แนวทางของการคำนวณแบบต้นทุนฐานกิจกรรม พร้อมทั้งใช้การจำลองสถานการณ์การ ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในกิจกรรมที่มีต้นทุนเกิดขึ้นมากที่สุด โดยแบ่งการวิเคราะห์กิจกรรม ออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีผักแพ้คดง และกรณีผักไม่แพ้คดง และทำการเก็บข้อมูลเวลาในการผลิตของ แต่ละกิจกรรมเพื่อใช้ในการคำนวณต้นทุน โลจิสติกส์ ผลของการคำนวณต้นทุน โลจิสติกส์พบว่า กรณี ผักแพ้คดง กิจกรรมที่มีต้นทุนโลจิสติกส์สูงสุด คือกิจกรรมการแพ้คดง และกรณีผักไม่แพ้คดง กิจกรรมที่มีต้นทุนโลจิสติกส์สูงสุด คือกิจกรรมการตัดแต่ง จากนั้นหาแนวทางในการลดต้นทุนโดย การสร้างแบบจำลองสถานการณ์โดยใช้โปรแกรมอาริน่า และใช้แบบจำลองในการวิเคราะห์หา จำนวนพนักงาน ค่าการใช้ประ โยชน์จากทรัพยากร ค่าเวลาเฉลี่ยที่อยู่ในเกณฑ์ที่โรงงานคัดบรรจุฯ ยอมรับได้ จากการปรับปรุงด้วยแบบจำลองพบว่า กรณีผักแพ้คดงมีค่าการใช้ประ โยชน์จากทรัพยากร ในกิจกรรมแพ้คดงเพิ่มขึ้นร้อยละ 41.37 โดยมีต้นทุนลดลง 21,442.29 บาทต่อเดือน และในกิจกรรม

เตรียมวัตถุดิบและตัดแต่งมีค่าการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพิ่มขึ้นร้อยละ 41.63 โดยมีต้นทุนลดลง 5,290.41 บาทต่อเดือน สำหรับกรณีผักไม่แพ้คลุ้ง พบว่ามีค่าการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในกิจกรรมเตรียมวัตถุดิบและตัดแต่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.67 โดยมีต้นทุนลดลง 8,683.63 บาทต่อเดือน

ศศิยาพัชร (2553) ได้ทำการศึกษาต้นทุนฐานกิจกรรมสำหรับธุรกิจเห็ดฟาง โดยใช้ต้นทุนฐานกิจกรรมมาใช้ในการวิเคราะห์ฝ่ายผลิตของฟาร์มเห็ด สามารถแบ่งกิจกรรมใหญ่ ๆ ได้ทั้งหมด 14 กิจกรรม เพื่อที่จะได้ทราบถึงต้นทุนการผลิตที่แท้จริงของการเพาะ และกำหนดต้นทุนการผลิตฟาร์มเห็ดซึ่งเดิมในการคำนวณต้นทุนในระบบบัญชีมาคำนวณ พบว่าไม่มีความเหมาะสมในการใช้งาน และไม่ละเอียดพอที่จะกำหนดต้นทุนราคาของสินค้าได้ ผลการศึกษาพบว่า ต้นทุนการผลิตเห็ดฟาง 1 กิโลกรัมต่อการผลิต 1 โรงเรือน ต้นทุนการคำนวณในระบบบัญชีแบบดั้งเดิมมีต้นทุนเท่ากับ 42 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนในการคำนวณด้วยต้นทุนฐานกิจกรรมเท่ากับ 34 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งต่างกับการคำนวณต้นทุนการผลิตแบบบัญชี 8 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งเกิดจากการปันค่าใช้จ่ายในส่วนของการผลิตและหัวหน้าทีมงานเข้าไปในแต่ละกิจกรรม และทำให้ทราบถึงกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดมูลค่า 12 กิจกรรม และกิจกรรมที่ก่อให้เกิดมูลค่า 2 กิจกรรม มาใช้ในการตัดสินใจในการวางแผน ควบคุมในด้านการจัดการของต้นทุน และนำไปพัฒนาวิธีการเพาะเห็ดฟางให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ทันที

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโลจิสติกส์ของนม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโลจิสติกส์ของนม ได้แก่ กาญจนา (2550) ได้ศึกษาการบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ขาเข้าของอุตสาหกรรมนม พบว่าการทำงานที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพดีมีต้นทุนต่ำและสามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว นั้น องค์กรจะต้องมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะขั้นตอนการนำวัตถุดิบเข้าสู่โรงงานหรือที่เรียกกันว่า “โลจิสติกส์ขาเข้า” ดังนั้นกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นมีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น คือ 1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โรงงานจำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความเพียงพอกับการดำเนินการ เช่น ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ หากมีห้องรับนํ้า นมดิบไม่เพียงพอจะทำให้เวลาที่ใช้ในการรับนํ้านมดิบจากเกษตรกรเป็นไปด้วยความล่าช้าและส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายด้านพลังงานที่สูงมากขึ้น และที่สำคัญคืออาจมีผลกระทบต่อคุณภาพของนํ้านมดิบได้ 2) ด้านการขนส่งเกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มในการขนส่ง โดยอาจจะให้เกษตรกรรายใหญ่ที่มีศักยภาพหรือมีความพร้อมเกี่ยวกับรถบรรทุกในการขนส่งเป็นผู้จัดการรวบรวมปริมาณนํ้านมของเกษตรกรรายย่อยที่อยู่ในเส้นทางหรือบริเวณใกล้เคียง จะทำให้การขนส่งนํ้านมดิบมีประสิทธิภาพที่สูงขึ้นและเป็นการลดค่าใช้จ่ายด้านการขนส่งให้กับเกษตรกรโดยตรง 3) ด้านการจัดการสินค้าคงคลัง กลยุทธ์การจัดการ

สินค้าคงคลังสามารถทำได้โดยการจัดปริมาณที่เหมาะสมกับแต่ละรอบของการรับนม (หากศูนย์ฯ นั้นมีปริมาณน้ำนมมากและจำเป็นต้องรับน้ำนมดิบมากกว่า 1 รอบ) และควรมีการกะปริมาณน้ำนมดิบที่เหมาะสมกับขนาดของรถบรรทุกที่จะต้องเก็บไว้เพื่อรอให้รถมารับได้ทันทีในตอนเช้าในวันถัดไป 4) ด้านการจัดการข้อมูลและติดต่อสื่อสาร ควรมีการนำเทคนิคการพยากรณ์ปริมาณน้ำนมดิบในแต่ละฤดูกาล เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการจัดการน้ำนมดิบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2553) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “การศึกษาระบบโลจิสติกส์นมพร้อมดื่ม” เพื่อศึกษากระบวนการจัดการ และโครงสร้างต้นทุนโลจิสติกส์ของนมพร้อมดื่ม ศึกษาต้นทุนโลจิสติกส์ของการจำหน่ายนมพร้อมดื่มใน 3 รูปแบบ คือ นมโรงเรียน นมพาณิชย์และนมโรงเรียน นมพาณิชย์ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดการระบบโลจิสติกส์ของนมพร้อมดื่ม มีผู้เกี่ยวข้อง 4 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกร ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบของสหกรณ์/เอกชน โรงงานแปรรูปนมพร้อมดื่ม และเอเยนต์ส่งนมโดยเกษตรกรเป็นต้นน้ำในการผลิตน้ำนมดิบเพื่อส่งไปยังศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบของสหกรณ์/เอกชน ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบที่จะทำการรวบรวมในถึงทำความเข้าใจเพื่อลดอุณหภูมิของน้ำนมดิบให้ได้คุณภาพมาตรฐานตามที่โรงงานต้องการ ก่อนส่งไปยังโรงงานเพื่อแปรรูปเป็นนมพร้อมดื่มต่อไป ส่วนเอเยนต์เป็นคนกลางในการกระจายสินค้าทั้งนมพาสเจอร์ไรส์และนมยูเอชทีไปยังโรงเรียนและร้านค้าปลีกเพื่อแจกให้นักเรียนและขายให้ผู้บริโภคปลายน้ำต่อไป สำหรับต้นทุนโลจิสติกส์ของนมพร้อมดื่ม พบว่า จากต้นทุนโลจิสติกส์ของนมพร้อมดื่มทั้งหมด เป็นต้นทุนค่าขนส่งสูงสุด รองลงมา คือ ต้นทุนคลังสินค้าและการจัดการสินค้าคงคลัง ต้นทุนบรรจุภัณฑ์ ต้นทุนการบริหารจัดการ ต้นทุนการสูญเสีย ตามลำดับ และหากพิจารณาต้นทุนโลจิสติกส์แบ่งตามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบ พบว่า โรงงานแปรรูปนมพร้อมดื่มมีต้นทุนโลจิสติกส์สูงสุด คือ กิโลกรัมละ 3.84 บาท หรือ ร้อยละ 53.56 รองลงมา คือ เอเยนต์ส่งนม กิโลกรัมละ 1.79 บาท หรือ ร้อยละ 24.96 ศูนย์รวบรวมน้ำ นมดิบ กิโลกรัมละ 0.97 บาท หรือ ร้อยละ 13.53 และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม กิโลกรัมละ 0.57 บาท หรือ ร้อยละ 7.95 ตามลำดับ ทั้งนี้ต้นทุนโลจิสติกส์ของการจำหน่ายนมพร้อมดื่มทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า นมโรงเรียน นมโรงเรียนและนมพาณิชย์ และนมพาณิชย์ กิโลกรัมละ 5.56 7.33 และ 7.74 บาท ตามลำดับ โดยนมโรงเรียนมีต้นทุนโลจิสติกส์น้อยกว่านมชนิดอื่น เนื่องจากมีช่องทางในการขนส่งที่สั้นกว่านมอื่นๆ เมื่อผลิตเสร็จโรงงานก็จะส่งให้แก่โรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงทันที

2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ดวงตา (2538) ได้ศึกษาการจัดโครงการอาหารเสริมสำหรับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถม

ศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม พบว่าการจำหน่ายอาหารเสริม (นม) โรงเรียนไม่ได้จำกัดขอบเขตการซื้อขาย โดยได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยการดำเนินงานโรงเรียนจัดให้นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ได้ดื่มนมประเภทนมพาสเจอร์ไรส์ และยูเอชที ทุกวัน ในช่วงเวลาบ่ายระหว่าง 14.00 น – 15.00 น. โรงเรียนจะได้รับอาหารเสริม (นม) โรงเรียนเป็นประจำและนักเรียนได้ดื่มนมทั้งตอนเปิดเทอม และปิดเทอม โดยทางโรงเรียนจะเป็นผู้กำหนดชนิดของนมและการดำเนินการจัดซื้อตามระเบียบของทางราชการ การประเมินผลโครงการกระบวนการจัดโครงการ ปัญหาในการดำเนินการพบว่าโรงเรียนจะประสบปัญหาเกี่ยวกับการขนส่งนม และไม่มีสถานที่เก็บที่เพียงพอ นอกจากนี้ สุวรรณิ (2539) ได้ศึกษาโครงการอาหารเสริม(นม) โรงเรียนสำหรับเด็กวัยก่อนเรียนและประถมศึกษา โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบการจัดการโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน โดยเลือกประเภทของนมให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ซึ่งทำให้ประหยัดงบประมาณ และเด็กได้รับนมที่มีคุณค่าและปลอดภัย นอกจากนี้ยังสามารถประเมินผลการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในกระบวนการวิจัยได้จัดแบ่งโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 26 แห่ง ใน 5 อำเภอ ของจังหวัดอุบลราชธานี เป็น 4 กลุ่ม โดยใช้หลักเกณฑ์หลักได้แก่ ความเพียงพอของบุคลากร ระยะทางจากแหล่งผลิตนมสดพาสเจอร์ไรส์ สภาพการคมนาคม ความพร้อมของสาธารณูปโภค ความกระตือรือร้นของผู้บริหาร การเลือกโรงเรียนที่ใช้นมสดพาสเจอร์ไรส์ขึ้นกับระยะทางที่ห่างจากโรงงานผลิตนมไม่เกิน 2 ชั่วโมงการเดินทาง เพื่อลดปัญหาจากการขนส่งล่าช้า และทำให้นมมีสภาพที่ดี

สุนิกา (2553) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติของคณะกรรมการการดำเนินงานนมโรงเรียน ระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาของรัฐบาลที่มีต่อโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าองค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจต่อโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนด้านการจัดตั้งและวัตถุประสงค์หลักของโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียนระดับมากที่สุดคือ เพื่อสร้างเสริมและพัฒนาสุขภาพของอนามัยของเด็กนักเรียน ด้านงบประมาณ ระดับมากที่สุดคือการจำหน่ายนมในโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียนให้เป็นการซื้อขายแบบเสรีโดยไม่จำกัดพื้นที่ ด้านคุณภาพอาหารเสริม(นม)โรงเรียน ระดับมากที่สุด คือนมบูด เสีย แฉกั่ว ลักษณะกล่องยุบ ผู้ขายต้องรับผิดชอบความเสียหายร้อยละ 100 ด้านการส่งมอบอาหารเสริม(นม)โรงเรียน ระดับมากที่สุด คือ ทางโรงเรียนจะได้รับนมพาสเจอร์ไรส์เป็นประจำทุกวันเปิดทำการ ด้านนักเรียนในโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน ระดับมากที่สุดคือ นักเรียนสามารถเลือกรสชาตินมโรงเรียนได้ตามความต้องการ องค์ประกอบด้านความคิดเห็น ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการมีความคิดเห็นต่อโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน ด้านการจัดตั้งและวัตถุประสงค์ของโครงการ ระดับเห็นด้วย คือ การคัดเลือกผู้ผลิตนมโรงเรียนที่ดีต้องมาจากความ

เห็นชอบของ อบต. ร่วมกับโรงเรียนนั้นๆ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ระดับเห็นด้วย คือ ทางรัฐบาล
ต้องจัดสรรงบประมาณซึ่งเป็นค่าตอบแทนเป็นพิเศษให้กับคณะกรรมการ ด้านคุณภาพอาหารเสริม
(นม)โรงเรียน ระดับเห็นด้วย คือ กรณีไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานผู้ผลิตนมโรงเรียนต้องเป็น
ผู้รับผิดชอบต่อความเสียหายทั้งหมด ด้านการส่งมอบอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ระดับเห็นด้วย คือ
ถ้าไม่สามารถจัดส่งได้ตามทันเวลาทางโรงเรียนและผู้ประกอบการสามารถเจรจากันได้ ด้านนักเรียน
ในโครงการอาหารเสริม (นม)โรงเรียนระดับเห็นด้วย คือ นักเรียนได้ดื่มทั้งตอนเปิดเรียนและปิดเทอม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved